

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS KÖZIGAZGATÁSI KAR
CIVILISZTIKAI INTÉZET

OPUSCULA IUVENUM EXCELLENTISSIMA

Drabos Dalma

*A konszernjog bemutatása, avagy a
vállalatcsoportra vonatkozó szabályozások*

2017/1.

Drabos Dalma¹

A konszernjog bemutatása, avagy a vállalatcsoportra vonatkozó szabályozások

BEVEZETÉS

A diplomamunkám témája a társasági jogon belül szabályozott konszernjog bemutatása a kapcsolódó jogszabályok elemzésén keresztül. Témaválasztásom során több szempontot is figyelembe véve próbáltam olyan témát választani, amely érdekes és aktuális. Úgy gondolom, hogy a konszernjog pontosan megfelel ezeknek a kívánalmaknak, hiszen szabályozásában folyamatosan vannak apróbb változtatások, az utóbbi években a legnagyobb változtatást az hozta, hogy a normák jelentőség része bekerült a 2013. évi V. a Polgári Törvénykönyvről szóló törvénybe. Magyarország területén egyre elterjedtebb a konszernek alapítása, a magyar gazdaság meghatározó része a konszernek teljesítménye.

A konszernek a nemzetközi piacokon is jelentős helyet foglalnak el, hiszen a hagyományos nagyvállalati formák felett úgy tűnik, eljárt az idő, mivel az „egy vállalat egy gazdálkodási egység” modellje mára inkább a kis- és középvállalati szférát jellemzi. Az elmúlt években a dinamikus, nemzetközi piaci folyamatokat azt mondhatjuk, hogy egyfajta szervezeti innováció kíséri. A vállalkozások tevékenységének összehangolására a szervezeti innovációs folyamatok több megoldást is létrehoztak, a konszern, illetőleg a vállalatcsoportként való működés annak csak egyik változata, mivel a vállalatcsoportosulások mellett nagyon népszerűek még a franchise kapcsolatok, az ügynöki hálózatok is. Azonban az fontos tény, hogy a fejlett gazdaságokban az egységes nagyvállalatot a hálózatok, vállalatcsoportok váltják fel, az eseti vállalati kapcsolatok helyett a vállalatok összefonódásán alapuló tartós csoportosulás terjed el.

A diplomamunkám első fejezetében lényegesnek tartom a konszernjog általános bemutatását, amely során kitérek a konszernjog fogalmának a meghatározására, a konszernjogviszony alanyainak az ismertetésére, továbbá az uralmi szerződés tartalmának a kifejtésére. Ezenfelül ebben a részben szeretném bemutatni a vállalatcsoport létrejöttének előkészítését, az ellenőrzött társaságok tagjainak és hitelezőinek a jogosultságait, illetve

¹ II. éves közigazgatás-szervező MA szakos hallgató, konzulens: Dr. Auer Ádám

meghatározni, hogy az uralkodó tagnak a felelőssége milyen esetekre terjed ki. A kisebbség védelmi biztosíték ismertetése véleményem szerint fontos a konszernjog kapcsán. Ennek a fejezetnek az utolsó részeként a vállalatcsoport megszűnésének az eseteit fogom kifejteni.

A második fejezetben a befolyásszerzés szabályozásának az elemzését igyekszem bemutatni, amelynek kapcsán kitérek a nyilvánosan működő részvénytársaságban történő befolyásszerzés ismertetésére is, ennek a fajta befolyásszerzésnek a formája a take over, vagyis a vállalatfelvásárlás, amely tág értelemben vett általános konszernjogi szabályok része. Ebben a részben a take over részletes meghatározására is ki fogok térni.

A harmadik fejezet a konszernjog különös szabályainak az ismertetéséről fog szólni, amelyben először az elismert vállalatcsoport szabályozását mutatom be, majd ez után a tényleges vállalatcsoportot fogom ismertetni.

Diplomamunkám utolsó fejezetében gyakorlati példák segítségével szeretném szemléltetni azt, hogy a gazdasági társaságoknak milyen előnyeik származhatnak abból, ha vállalatcsoportként működnek. Ennek során a Váci Városfejlesztő Kft. és a Miskolc Holding Zrt. uralmi szerződéseit fogom elemezni.

1. A KONSZERNJOGRÓL ÁLTALÁBAN

A konszernjogról azt állíthatjuk, hogy a modern társasági jog szerves részét képezi. Kialakulása a XX. század második felére tehető az európai és az angolszász társasági jogban. A német konszernjog mintáját követik a kontinentális társasági jogok. Az 1965-ös részvénytörvény átfogó jellegű konszernjogi szabályozással rendelkezik.² Magyarország 2006 óta rendelkezik konszernjogi szabályozással. A konszernjog létrejöttének az a tény az oka, hogy olyan vállalatcsoportok keletkeznek és működnek, amelyekben található uralkodó társaság és létezik egy vagy több ellenőrzött társaság, továbbá az uralkodó társaság az ellenőrzött társaság üzletpolitikáját nagymértékben képes befolyásolni saját gazdasági érdekei szerint.³ A konszernjogi szabályozás célja, hogy a gyengébb helyzetű, érdekeinek érvényesítésére nem vagy csak kis mértékben képes fél helyzetét erősítse a kialakult érdekütközések kapcsán, ezért elsődlegesen az ellenőrzött társaságban létrejövő kisebbség és az ellenőrzött társaság hitelezőinek a fokozott jogi védelme nélkülözhetetlen.⁴ A vállalatcsoportokat a konszernjogon kívül még a versenyjog és a pénzügyi jog is szabályozza.⁵

1.1. A konszernjog fogalma

Azt mondhatjuk, hogy a társasági jog speciális területe a konszernjog, mivel a Polgári Törvénykönyv általános szabályaihoz képest eltérő rendelkezések alkalmazását írhatja elő. Azonban csak abban az esetben alkalmazhatóak a konszernjog különös szabályai, ha már a cégjegyzékbe bejegyzett, önállóan működő korlátolt felelősségű társaságban, részvénytársaságban, egyesülésben vagy szövetkezetben a gazdasági élet egy másik szereplője a döntéshozatali mechanizmus felett befolyást szerez, amelynek következtében a résztvevő gazdasági társaságok gazdaságilag egységet képeznek, de közben megtartják jogi önállóságukat.⁶

A német típusú konszernjogi szabályokat alkalmazták 1998 óta a magyar gazdasági társaságokról szóló törvények. Azonban ez 2006-ban úgy változott, hogy a német típusú

² Sárközy Tamás: A magyar társasági jog Európában. HVG-ORAC. Budapest, 2001. 297-304.

³ Sárközy Tamás: Konszernjog avagy a vállalatcsoportok joga – új komplex jogterület. *Gazdaság és Jog*, 2007/6-7. 3-8.

⁴ Kisfaludi András: *Társasági jog*. Complex Kiadó. Budapest, 2007. 685.

⁵ Török Tamás: *Konszernjog*. HVG-ORAC. Budapest, 2007. 17-21.

⁶ Auer Ádám-Bakos Kitti- Buzási Barnabás – Farkas Csaba – Nótári Tamás – Papp Tekla: *Társasági jog*. Lectum Kiadó. Szeged, 2011. 538.

konzernjog a Gt.-ben csak a zártan működő részvénytársaságokra, valamint a korlátolt felelősségű társaságokra vonatkozott, viszont a nyilvánosan működő részvénytársaságoknál a 2001. évi CXX. a tőkepiacról szóló törvény amerikai típusú vállalatfelvásárlási szabályozást vezetett be. A 2006-os Gt. bevezette a vállalatcsoport intézményét ugyancsak a német jog mintáját követve. Ezek alapján lényegében a magyar társasági konzernjog így két részből áll, a befolyásszerzés szabályaiból, illetve a vállalatcsoportra vonatkozó rendelkezésekből. A Polgári Törvénykönyv a befolyásszerzés szabályozását a részvénytársasági címhez csatolta, amíg a vállalatcsoportról szóló részt a jogi személyek általános szabályai között helyezte el a jogalkotó.⁷

Két különböző törvényben található meg a befolyásszerzésről szóló rendelkezések. A Ptk. szabályozza a korlátolt felelősségű társaságban, valamint a zártkörűen működő részvénytársaságban való befolyásszerzést, a nyilvánosan működő részvénytársaságban való befolyásszerzés szabályait viszont a Tpt. tartalmazza. A nyilvánosan működő részvénytársaságok körében a Tpt. szabályozza az úgy nevezett vállalatfelvásárlási eljárást, amely szerint, ha valaki, illetőleg összehangoltan eljáró több személy a céltársaságban harminchárom százalékot meghaladó befolyást kíván szerezni, akkor az MNB által előzetesen jóváhagyott nyilvános vételi ajánlatot kell tennie a céltársaság részvényeseinek.⁸

Új intézményként vezette be a magyar társasági konzernjogba a 2006-os Gt. a vállalatcsoport intézményét. Kétfajta vállalatcsoport különböztethető meg, az egyik a cégjegyzékbe bejegyzett elismert vállalatcsoport, a másik a tényleges vállalatcsoport. A Polgári Törvénykönyvben a vállalatcsoportra vonatkozó rendelkezéseket a jogi személyek közös szabályai között található meg.⁹ Az új Ptk. érdekes újítása a munkavállalói participáció vállalatcsoportra való kiterjesztése, amely szerint, ha a cégjegyzékbe bejegyzett vállalatcsoport legalább három ellenőrzött tagjában az általános szabályok szerint a felügyelőbizottságban munkavállalói részvétel van, azonban az uralkodó vállalat legfőbb szerve az üzemi tanácsok erre irányuló együttes kérelme alapján lehetővé teheti, hogy az uralkodó társaság felügyelőbizottságában vegyenek részt a munkavállalói küldöttek. Az uralkodó társaság ügyvezetése és az érintett üzemi tanácsok megállapodása határozza meg ennek a módját.¹⁰

⁷ Sárközy Tamás: Szervezetek státuszjoga az új Ptk.-ban. HVG-ORAC Kiadó. Budapest, 2013. 144-145.

⁸ Sárközy Tamás: i. m. 2013. 145-146.

⁹ Sárközy Tamás: i. m. 2013. 147-148.

¹⁰ Ptk. 3:58. § (1) bek.

Tehát a konszern kifejezés alatt tulajdonképpen olyan vállalati csoportosulást értünk, amelynek tagjai jogi értelemben különálló szervezeti jogalanyok, azonban egységes üzletpolitika határozza meg a tagjainak a tevékenységét, egységes piaci fellépésüket a fejlesztési források racionalizálása, optimális tőkeallokáció, illetve ezek biztosítása az irányítási struktúra összekapcsolásával jöhet létre.¹¹ Ha az anyavállalat kizárólag irányít, vagyis a fő tevékenysége a leányvállalatok tevékenységének irányítása és koordinálása, akkor holding konszernről beszélhetünk, ez a megoldás már egy fejlettebb munkamegosztást feltételező változata a vállalatirányításnak.¹² Megkülönböztetjük az egylépcsős, illetve a többlépcsős konszerneket, annak alapján, hogy az anyavállalat közvetlenül, vagy köztes vállalatok beiktatásával irányít, így különböző konszernszintek jöhetnek létre.¹³

Megállapítható, hogy a befolyásszerző a befolyásgyakorlás által saját érdekeit juttathatja érvényre a részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság, egyesülés vagy szövetkezet működése közben, amelynek következtében a társaság és a tag között meglévő érdekazonosság sérülhet, mivel nem biztos, hogy megegyezik az uralkodó tag érdeke azzal az üzletszerű közös, illetve nonprofit céllal, amelyre megalapították a társaságot. A nyilvánosság követelményére hangsúlyt helyező és speciális kisebbség- és hitelezővédelmi jogokat tartalmazó konszernjog létrejöttét a konszernhelyzettel megjelenő érdekellentét kiegyensúlyozása hozta létre. A konszernjog középpontjában a befolyásgyakorlás áll, amely számos módon megvalósulhat. Jogalapjául szolgálhat a befolyásszerzésnek a társasági részesedés megszerzése és az uralkodó tagnak a társasággal, illetve a tagok egymással kötött szerződése egyaránt. Tehát a befolyásszerzés nem azonos a részesedésszerzéssel.¹⁴

1.2. A konszernjogviszony alanyai és az uralmi szerződés tartalma

A konszernjogviszony alanyai az uralkodó tag, amely a befolyásszerző jogalany, továbbá az ellenőrzött társaság, amely a befolyás alatt álló korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság, szövetkezet vagy egyesülés lehet.¹⁵ A Polgári Törvénykönyv szerint uralkodó tag az lehet, aki konszolidált éves beszámoló készítésére köteles, a Számviteli törvény szerint erre az

¹¹ Sárközy Tamás: i. m. 2001. 304-310.

¹² Nagy Ágnes: Befolyásszerzés, elismert vállalatcsoport. Cégvezetés 2007/1. 35-39.

¹³ Pázmándi Kinga: Konzernrendelkezések és a vállalatcsoportra vonatkozó szabályozás. Gazdaság és Jog 2011/7-8. 24.

¹⁴ Papp Tekla (szerk.): i.m. 2011. 538-539.

¹⁵ Papp Tekla (szerk.): i.m. 2011. 539-540.

anyavállalat köteles. Új szabályként rendezi a Ptk., hogy a vállalatcsoport uralkodó tagja több jogi személy is lehet. Azonban ebben az esetben szerződésben kell meghatározni, hogy melyik jogi személy jogosult az uralkodó tagot megillető jogokat gyakorolni. Az új Polgári Törvénykönyv változtatott az ellenőrzött társaság szabályain is, mivel a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény alapján a vállalatcsoportban kizárólag a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság vehetett részt, azonban ezt a szabályozást a Ptk. kibővítette és így lehetővé vált, hogy a szövetkezet és az egyesülés is tagja legyen a vállalatcsoportnak. Ahhoz, hogy a vállalatcsoport megalakuljon nélkülözhetetlen, hogy az uralkodó tag mellett legalább három ellenőrzött tag részt vegyen az együttműködésben.¹⁶

Ahhoz, hogy egy vállalatcsoport létrejőjön szükséges az uralmi szerződés megkötése a Polgári Törvénykönyv szabályozása alapján. Az uralmi szerződésben a felek a vállalatcsoport egészének az egységes üzletpolitikáját határozzák meg, tartalmaznia kell az uralkodó tag és az ellenőrzött tagok cégnevét és székhelyét, továbbá a vállalatcsoporton belüli együttműködés módját és lényegesebb tartalmi elemeit, illetve azt, hogy határozott vagy határozatlan időre jön-e létre a vállalatcsoport. Az uralmi szerződésben a vállalatcsoporthoz tartozó ellenőrzött tagok önállóságának korlátozására az egységes üzleti cél megvalósításához szükséges módon és mértékben kerülhet sor. A Ptk. arról is rendelkezik, hogy az uralmi szerződésben gondoskodni kell az ellenőrzött tagok tagjai és hitelezői jogainak védelméről is, illetve az uralmi szerződésre a szerződések általános szabályait megfelelően alkalmazni kell.¹⁷

1.3. A vállalatcsoport létrejöttének előkészítése

A Polgári Törvénykönyv külön szabályokat határoz meg a szerződés előkészítésének és a tervezett uralmi szerződés elfogadásának. Az uralmi szerződés tervezetének elkészítése a résztvevők legfőbb szervének felhatalmazása alapján az uralkodó tag és az ellenőrzött tagok ügyvezetésének közös kötelezettsége. A vállalatcsoport létrehozásának előkészítéséről a csoportban részt vevő tagoknál működő munkavállalói érdekképviselőket megfelelően tájékoztatni szükséges. Ezt követően az uralmi szerződés jóváhagyásáról a vállalatcsoportban résztvevő tagok mindegyikének legfőbb szerve legalább háromnegyedes szótöbbséggel dönt. Nincs további törvényi előírás arra vonatkozóan, hogy az uralmi szerződést a legfőbb szerv

¹⁶ Vékás Lajos (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal. CompLex Kiadó. Budapest, 2013. 113.

¹⁷ Ptk. 3:50.§

hogyan hagyja jóvá, annak lebonyolításának kapcsán következőképpen a vállaltcsoportban részt vevő vállalatok szabadon dönthetnek.¹⁸

A következő lépés a jóváhagyást követően a vállalatcsoport létrehozásának a közzététele. Az uralmi szerződés jóváhagyásának befejezése után, az utolsó jóváhagyó döntésről való tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül az uralkodó tag köteles a Céglételezést két számában legalább harminc napos időközrel a vállalatcsoport megalakulásáról szóló tájékoztató közleményt közzétenni. Tartalmaznia kell a közleménynek az uralmi szerződést, továbbá az ellenőrzött tagok hitelezőinek és részvényeseinek szóló felhívást. A vállalatcsoport létrehozásának következő fázisa a vállalatcsoport bejelentése a nyilvántartó bírósághoz. Az uralkodó tag ügyvezetésének az uralmi szerződés utolsó jóváhagyásáról való tudomásszerzésétől számított hatvan napon belül kell benyújtania a vállalatcsoportként való működés tényének a bejegyzésére vonatkozó kérelmet a nyilvántartó bírósághoz.¹⁹

1.4. Az ellenőrzött társaságok tagjainak és hitelezőinek jogosultságai

Az uralkodó tag és az ellenőrzött társaság viszonyából, vagyis abból, hogy a vállalatcsoport egyik lényeges eleme éppen az, hogy az ellenőrzött társaság önállósága az uralmi szerződés keretei között korlátozott, ebből az következik, hogy az ellenőrzött társaság ügyvezetésének önállósága és önfelelőssége is sajátosan alakul. Az uralkodó tag ügyvezetése az uralmi szerződésben meghatározottak szerint az ellenőrzött tag ügyvezetését utasíthatja, illetve az ellenőrzött tag működésére kötelező határozatokat hozhat. Abban az esetben, ha az uralkodó tag eljárása megfelel az uralmi szerződésnek, akkor nem alkalmazhatók az ellenőrzött tagnál a Polgár Törvénykönyv legfőbb szerv kizárólagos hatáskörére, valamint az ügyvezetés önállóságára vonatkozó rendelkezései.²⁰

Az uralmi szerződés előírhatja, hogy az ellenőrzött tag vezető tisztségviselőinek és felügyelőbizottsági tagjainak választására és visszahívására, valamint díjazásuk megállapítására az uralkodó tag jogosult. Ha az uralmi szerződés tartalmazza, akkor az ellenőrzött társaság cégvezetőjévé az uralkodó tag munkavállalója is kinevezhető. Az uralkodó tag vezető tisztségviselője, illetve felügyelőbizottsági tagja az ellenőrzött társaságnál is elláthat

¹⁸ Pázmándi Kinga: i. m. 25-26.

¹⁹ Pázmándi Kinga: i. m. 26.

²⁰ Ptk. 3:55 § (1) bek.

vezető tisztségviselői vagy felügyelőbizottsági feladatot. Az ellenőrzött tag vezető tisztségviselője az ellenőrzött társaság ügyvezetését az uralmi szerződésnek megfelelően az uralkodó tag irányítása alatt a vállalatcsoport egésze üzletpolitikájának elsődlegessége alapján köteles ellátni.²¹ Azonban akkor mentesül a vezető tisztségviselő a taggal szemben terhelő felelősség alól, ha tevékenysége megfelel a jogszabályoknak és az uralmi szerződésnek.²²

1.5. Kisebbségvédelmi biztosíték

A kisebbség sajátos védelmét igényli a vállalatcsoportként való működés. A kisebbségvédelem célja jogi személyek esetében az, hogy a tagi akaratoknak a jogi személy akaratává transzformálása során szükségszerűen alkalmazott többségi elv mellett bizonyos fokú védelemben részesítse a kisebbség érdekeit is, elősegítve ezzel a részvételüket a jogi személy működésében. Ez a vállalatcsoportok esetében úgy mutatkozik meg, hogy a kisebbségnek a saját társaságban gyakorolható jogai nem nyújtanak kellő védelmet, mivel az a jogi személy, amely vállalatcsoport részeként működik, nem kizárólag saját akarata szerint tevékenykedik, hanem az uralkodó tag erőteljes hatása alatt. Tehát az ellenőrzött tag kisebbségének nemcsak a saját többsége akaratával, hanem az uralkodó tag akaratával is számolnia kell, továbbá védelmének is ki kell terjednie az uralkodó taggal szemben gyakorolható jogokra. Ezzel magyarázható az, hogy a vállalatcsoporton belül az ellenőrzött társaságban kisebbséggel rendelkező tagnak az uralkodó taggal szemben gyakorolható kisebbségi jogai vannak. Abban az esetben, ha megszegik az uralmi szerződést, akkor ennek a kisebbségnek lehetősége van kérnie az uralkodó tag legfőbb szervének az összehívását.²³

1.6. Az uralkodó tag felelőssége

A vállalatcsoport egységes üzletpolitika megvalósítása érdekében működik, ez a vállalatcsoportonkénti működés központi gondolata, amely azt jelenti, hogy a tagok nem egyénileg, hanem mint csoport törekszenek sikeres működésre, miközben egyes tagoknál a csoporttagság miatt hátrányok keletkeznek. Erre a tényre a hitelezőkkel szembeni helytállási kötelezettség körében is tekintettel kell lenni, mivel az egyes tagok elkülönült jogalanyiségára

²¹ Pázmándi Kinga: i. m. 26.

²² Pázmándi Kinga: i. m. 26-27.

²³ Vékás Lajos, Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz. Wolters Kulwer. Budapest, 2014. 110.

tekintettel minden egyes tag hitelezője csak azzal a jogi személlyel áll jogviszonyban, amellyel szemben a hitelviszonya fennáll. Ugyanakkor azt az ellentmondást, hogy a vállalatcsoport egyes ellenőrzött tagjainál keletkező hátrányok az egész vállalatcsoport javát szolgálják, habár az ellenőrzött tag hitelezője csak a hátrányokat elszenvedő ellenőrzött taggal szemben érvényesíthetne igényt, ezt a Polgári Törvénykönyv feloldja, amikor úgy rendelkezik, hogy az ellenőrzött tag felszámolása esetén a felszámolási vagyomból ki nem elégíthető hitelezői igényekért az uralkodó tag köteles helytállni.²⁴

A Polgári Törvénykönyv szabályozza, hogy ha a vállalatcsoport valamely ellenőrzött tagját felszámolják, akkor a ki nem elégített hitelezők követeléseiért az uralkodó tag helyt állni köteles. Abban az esetben mentesül a helytállási kötelezettség alól az uralkodó tag, ha bizonyítja, hogy az ellenőrzött tag fizetéseképtelensége nem a vállalatcsoport egységes üzletpolitikája miatt következett be.²⁵

Az üzletpolitikáról azt mondhatjuk, hogy nem egyszeri pénzügyi döntések meghozatalát jelenti, hanem sokkal inkább olyan üzleti cselekvési programot feltételez, amely a stratégiai, piaci műveletek hosszabb távú meghatározása és tervezése, a cégre jellemző gazdálkodási koncepció kialakítása, illetve az üzleti célok, irányelvek megfogalmazása révén valósul meg.²⁶ Azt megállapíthatjuk, hogy az ellenőrzött tag nézőpontjából kell megítélni mindig a hátrányos üzletpolitikát, továbbá az uralkodó tag, mint tag tevékenysége vizsgálendő.²⁷ A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint nem minősülhet a tagi kölcsön nyújtása, vagy annak részbeni felvétele hátrányos üzletpolitikának, mivel az uralkodó tag nem volt kötelezett tagi kölcsön nyújtására. Továbbá annak részbeni megszüntetése nem értékelhető hátrányos üzletpolitika folytatásaként, ugyanis abban az esetben, ha az uralkodó tag nem nyújt kölcsönt, akkor valószínűleg más forrásból kellett volna beszereznie a hiányzó tőkét, amelyet szintén vissza kellett volna fizetnie. Az az eset se tekinthető hátrányos üzletpolitika folytatásának, amikor a befolyással rendelkező tag korlátolt felelősségű társaságban lévő üzletrészének megkísérelt értékesítése, továbbá ennek kapcsán az a következmény, hogy az iratok fantomszemélyeknek történő átadásával lehetetlenné vált a társaság gazdálkodásának utólagos vizsgálata. A konszernjogi felelősség megállapítását a veszteséges szerződések megkötése sem indokolja,

²⁴ Vékás Lajos, Gárdos Péter: i. m. 111.

²⁵ Ptk. 3:59. §

²⁶ ÍH 2005.34.

²⁷ EBH 2008.91.

hiszen az uralkodó tagnak is veszteséget jelentő elhibázott üzleti döntés a konszernjogi felelősséget nem alapozhatja meg.²⁸

Az az üzletpolitika, amely az ellenőrzött társaságnak veszteséget okoz akkor is hátrányosnak tekinthető, ha tágabb értelemben racionális a döntés, mivel a hátrányt a konszernen belül máshol jelentkező előny vagy veszteségcsökkentés kompenzálja, illetve az is lehetséges, hogy meg is haladja.²⁹ Olyan esetben sem alapozhatja meg az uralkodó tag konszernjogi felelőssége, ha a veszteség keletkezése objektív gazdasági folyamatokra és nem az uralkodó társaság befolyásolására vezethető vissza, akkor az a racionális tulajdonosi döntés, amellyel az uralkodó tag meg szeretné szüntetni a veszteséges vállalata további működését.³⁰ Nem von maga után hátrányos üzletpolitikát, ha az uralkodó tagnak is csak vesztséget jelentő, elhibázott üzleti döntés miatt keletkezett vesztesége az ellenőrzött társaságnál. A konkrét sérelmek összességében kifejtett hatása az irányadó a felelősség megítélésénél.³¹

Nyilvánvalóan nem indokolt a helytállási kötelezettség érvényesítése olyankor, amikor az ellenőrzött tag a vállalatcsoporti működéstől függetlenül vált fizetéképtelenné. Éppen ezért az uralkodó tag mentesül a helytállási kötelezettség alól abban az esetben, ha bizonyítani tudja, hogy nem a vállalatcsoport egységes üzletpolitikájának a megvalósítása miatt következett be az ellenőrzött társaság fizetéképtelensége. A Polgári Törvénykönyv vélelmezi, hogy az ellenőrzött tag fizetéképtelenségének az oka a vállalatcsoportban való részvétel volt, és ezért rendelkezik úgy, hogy az uralkodó tag helytállási kötelezettséggel tartozik, amely alól az uralkodó tag kimentheti magát abban az esetben, ha tudja bizonyítani az okozati összefüggés hiányát. Azonban, ha sikertelenül zárult a bizonyítási kísérlete, akkor a felszámolt ellenőrzött tag kielégíthetetlenül maradt tartozásaiért az uralkodó tag köteles helytállni.³²

1.7. A vállalatcsoport megszűnése

A vállalatcsoport megszűnése különböző lehet aszerint, hogy határozott vagy határozatlan időre jött-e létre. A határozott időre létesített vállalatcsoport esetében az uralmi szerződésben

²⁸ Osztovits András: i. m. 457-458.

²⁹ EBH 2004.1038.

³⁰ EBH 2005.1228.

³¹ ÍH 2006.126.

³² Vékás Lajos, Gárdos Péter: i. m. 112.

meghatározott időtartam lejártával megszűnik. Olyankor is a vállalatcsoport megszűnéséről beszélhetünk, ha az uralmi szerződésben meghatározott feltétel bekövetkezik.³³

Azonban ha a vállalatcsoportot határozatlan időre hozták létre, akkor az uralkodó társaság legfőbb szervének minősített többséggel meghozott határozatával lehet a jövőre nézve megszüntetni a vállalatcsoportot. Az ellenőrzött társaságnak a törvényi szabályozás nem adja meg az uralmi szerződésen alapuló vállalatcsoport megszüntetésének a jogát.³⁴

Abban az esetben is megszűnik a vállalatcsoport akár határozatlan vagy határozott időre jött létre, ha a vállalatcsoporti működés előfeltételei eltűnnek, amely azt jelenti, hogy az uralkodó tag már nem készít összevont éves beszámolót. Ennek az előfeltételnek a hiányában ugyanis a tagok közötti gazdasági kapcsolat elveszíti azt a szoros jellegét, amely indokoltá teheti a vállalatcsoport létezését. Az is a vállalatcsoport megszűnéséhez vezet, ha az uralmi szerződés többszöri, illetve súlyos megszegése miatt a vállalatcsoportot nyilvántartó bíróság feloszlatja.³⁵

Az uralkodó tagnak kell értesítenie a nyilvántartó bíróságot olyan esetben, amikor a vállalatcsoport megszűnéséhez vezető ok nem a nyilvántartó bíróság eljárásában keletkezik, amelyet a körülmény bekövetkeztétől számított harminc napon belül. A nyilvántartó bíróság a bejelentés alapján törli a vállalatcsoporttal kapcsolatos adatokat a nyilvántartásból.³⁶

³³ Vékás Lajos, Gárdos Péter: i. m. 115.

³⁴ Vékás Lajos, Gárdos Péter: i. m. 115-116.

³⁵ Vékás Lajos, Gárdos Péter: i. m. 116.

³⁶ Osztovits András (szerk.): i. m. 459.

2. A BEFOLYÁSSZERZÉS

A befolyásszerzés dinamikáját, továbbá annak létrejöttét szabályozza a 2001. évi CXX. törvény a tőkepiacról (Tpt.). A befolyásszerzés fogalmát a Tpt. 5. § (1) bekezdés 22. pontja határozza meg: a céltársaság szavazati jogot megtestesítő részvényének, illetőleg szavazati jognak a megszerzése, ideértve a szavazati jogot biztosító részvényre vonatkozó vételi jog, visszavásárlási jog, határidős vételi megállapodás érvényesítését vagy a szavazati jog használati, haszonélvezeti jog alapján történő gyakorlását, valamint azt, ha a befolyás nem a befolyásszerző közvetlenül erre irányuló magatartása révén, hanem egyéb körülmények – így különösen jogutódlás vagy a részvénytársaságnak a részvényesek szavazati jogát érintő, a szavazati arányokat módosító határozata vagy a szavazati jogok felelédése - következtében, illetve összehangoltan eljáró személyek e célból megvalósított együttműködésének eredményeképpen jön létre.³⁷ A fogalom kapcsán a következőket érdemes kiemelni, a befolyásszerzés megvalósulhat egyrészt aktív (szándékos) magatartással, ilyen lehet például a haszonélvezeti jog gyakorlása és az átruházás, másik módja a befolyásszerzésnek a nem szándékos, vagyis passzív magatartás, amely lehet az öröklés bizonyos esetei, továbbá a szerződést biztosító mellékkötelezettségként biztosítékul adott részvény megszerzése.³⁸ A közvetlen és a közvetett befolyás mértékének meghatározása során egybe kell számítani, illetve a közvetett befolyás meghatározása során korlátlan számú köztes vállalkozás vehet részt a tulajdoni láncban.³⁹

2.1. A nyilvánosan működő részvénytársaságban történő befolyásszerzés

A nyilvánosan működő részvénytársaságban történő befolyásszerzés formája a take over, vagyis vállalatfelvásárlás, amely tág értelemben vett általános konszernjogi szabályok része. A vállalatfelvásárlás szabályozására eltérően a szűk értelemben vett általános konszernjogi szabályoktól nem a Polgári Törvénykönyvben, hanem a 2001. évi CXX. a tőkepiacról szóló törvényben került sor, amelyben önálló fejezetben (VII. fejezet) helyezte el a jogalkotó.⁴⁰

Azonban azt fontos megemlíteni, hogy míg a magyar vállalatfelvásárlási szabályok modelljéül szolgáló amerikai „takeover law”, továbbá a vállalatfelvásárlás közösségi

³⁷ Tpt. 5. § (1) bek. 22. pont

³⁸ Török Tamás: Konszernjog. HVG-ORAC. Budapest, 2007. 127-131.

³⁹ Tpt. 5. § (1) bek. 84. pont

⁴⁰ Papp Tekla (szerk.): i.m. 2011. 546.

harmonizációját megvalósító 2004/25/EK irányelv is csak a szabályozott piacra⁴¹ bevezetett részvényekre vonatkozik, addig a Tpt. szabályozása változatlanul kiterjed minden nyilvánosan működő részvénytársaságban történő befolyásszerzésre. A tárgyi hatály vonatkozásában a Polgári Törvénykönyv konszernjogi szabályozása elsősorban a már létrejött, statikus állapotra, pro futuro állapít meg szabályokat, azzal a céllal, hogy az állapot fennállásának idejére biztosítsa a kisebbségi tagok és a társaság hitelezőinek a védelmét, ezzel ellentétben a Tpt. a befolyásszerzés dinamikáját, illetve annak létrejöttét szabályozza.⁴²

2.1.1. A hatáskörrel rendelkező felügyelet és az alkalmazandó jog

Azt figyelembe véve, hogy a 2004/25/EK irányelv elfogadásával a vállalatfelvásárlás szabályozására uniós szinten is létrejöhet, a Tpt. is implementált két, a tagállamok tekintetében teljesen nemzetközi kollíziós szabályt, amely az eljáró tagállami hatóságokat, valamint az alkalmazandó tagállami jogot jelölik ki az összeütközés elkerülése érdekében. A Tpt. a lex fori alapján rendezi a felügyeleti hatóság és így az alkalmazandó eljárási jog kijelölését.⁴³

A kollíziós szabály alapján, amennyiben a céltársaság részvényei több tagállam szabályozott piacára lettek bevezetve, akkor azon tagállam felügyeleti hatósága jár el, amelynek szabályozott piacára a legkorábban vezették be az adott részvényt.⁴⁴

2.1.2. A nyilvános vételi ajánlatra vonatkozó szabályok

Abban az esetben, ha a befolyást szerzőn kívül senki nem rendelkezik a szavazati jogok tíz százalékát meghaladó befolyással, akkor a céltársaságban történő huszonöt százalékot meghaladó befolyás szerzéséhez, minden más esetben pedig a harminchárom százalékot meghaladó befolyás megszerzéséhez a céltársaság valamennyi szavazati jogot megtestesítő részvényre, minden szavazati joggal rendelkező részvényes számára, a Magyar Nemzeti Bank által jóváhagyott, előzetes, nyilvános vételi ajánlatot kell tenni.⁴⁵

⁴¹ Szabályozott piac alatt olyan tőzsdét vagy más piacot értünk, amely működése megfelel a Tpt, 5. § (1) 114. pontjában foglalt feltételeknek.

⁴² Papp Tekla (szerk.): i.m. 2011. 546-547.

⁴³ Papp Tekla (szerk.): i.m. 2011. 548.

⁴⁴ Tpt. 66. § (1-2) bekezdés

⁴⁵ Papp Tekla (szerk.): i.m. 2011. 548.

2.1.3. Az ajánlat közzététele

A vételi ajánlatot és annak mellékleteit köteles az ajánlattevő és a befektetési szolgáltató benyújtani a Magyar Nemzeti Bank számára jóváhagyásra, továbbá ezzel párhuzamosan a céltársaság igazgatóságának a részére megküldeni a Magyar Nemzeti Banknak benyújtott dokumentációt, valamint kezdeményezni a vételi ajánlat haladéktalan közzétételét. Tartalmaznia kell a közzétételnek azt, hogy az MNB még nem hagyta jóvá a közzétett vételi ajánlatot, valamint azt is, ha az ajánlattevő versenyfelügyeleti eljárást kezdeményez.⁴⁶

A vételi ajánlat beérkezésétől számított tíz munkanapon belül a Magyar Nemzeti Bank, mint felügyeleti szerv (továbbiakban: Felügyelet) dönt a vételi ajánlat jóváhagyásáról, illetőleg abban az esetben, ha az nem alkalmas a jóváhagyásra, akkor az ajánlattevőnek legfeljebb három munkanapos határidőt tűzhet ki annak kiegészítésére, hiánypótlására. A Felügyelet három munkanapon belül határoz az ajánlattevő által módosított vételi ajánlatról.⁴⁷

2.1.4. Az ajánlati ár

A Tpt. az ajánlati ár meghatározása során különbséget tesz a szabályozott piacra bevezetett és a be nem vezetett részvények között. Abban az esetben, ha a céltársaság részvénye a szabályozott piacra bevezetésre került, akkor a vételi ajánlatban az ajánlat tárgyát képező részvények ellenértéke a vételi ajánlat Felügyelet részére történő benyújtását megelőző száznyolcvan nap forgalommal súlyozott tőzsdei átlagára, illetve az ajánlattevő, valamint a kapcsolt személyek által a vételi ajánlat benyújtását megelőző száznyolcvan napon belül a céltársaság részvényeire ellenérték fejében kötött átruházási szerződés legmagasabb ára. Továbbá abban az esetben, ha rendelkezésre áll, a vételi ajánlat Felügyelet részére történő benyújtását megelőző háromszázhatvan nap forgalommal súlyozott tőzsdei átlagára, illetőleg az ajánlattevő, valamint a kapcsolt személyek által a vételi ajánlat benyújtását megelőző száznyolcvan napon belül érvényesített vételi, visszavásárlási jog esetén a szerződésben meghatározott lehívási ár és díj együttes összege. Illetve az ajánlattevő, valamint a kapcsolt személyek által a vételi ajánlat benyújtását megelőző száznyolcvan napon belül megkötött megállapodásban foglalt vételi, visszavásárlási jog esetén a szerződésben meghatározott lehívási ár és díj együttes összege. Továbbá az ajánlattevő, valamint a kapcsolt személyek által

⁴⁶ Tpt. 69. § (1) bek.

⁴⁷ Tpt. 70. § (1) bek.

a vételi ajánlat benyújtását megelőző százyolcvan napon belül megkötött megállapodás alapján a szavazati jog összehangolt gyakorlásáért kapott ellenérték, illetőleg az egy részvényre jutó saját tőke értéke közül a legmagasabb összeg.⁴⁸

2.1.5. A vételi ajánlat elfogadása, az ellenajánlat, az eljáráslezárása

Az elfogadó nyilatkozat megtételére nyitva álló határidő alatt valamennyi a vételi ajánlat tárgyát képező részvénnyel rendelkező részvényes jogosult az ajánlattevőhöz, mint kötelezethez intézett egyoldalú nyilatkozatával létrehozni az adásvételi szerződést. A részvényes köteles az elfogadó nyilatkozatban rögzíteni, hogy a vételi ajánlatban foglaltak szerint kívánja a részvényeit átruházni, vagyis a feleknek nincs joguk a felügyelet által jóváhagyott feltételektől eltérni.⁴⁹

A Tpt. szabályozása alapján a részvény-átruházási szerződés nem az alakító jog jogosultja által tett nyilatkozat időpontjában, hanem az ajánlat elfogadására nyitva álló határidő utolsó napján jön létre.⁵⁰ Ez alól kivételt jelent a folyamatban lévő versenyfelügyeleti eljárás, ebben az esetben a szerződés a jogerős versenyfelügyeleti engedély napján jön létre. Figyelembe véve a jognyilatkozat megtétele és a szerződés létrejöttének időbeli elkerülésére, a részvényesi elfogadó nyilatkozat nem vonható vissza.⁵¹

Köteles minden felajánlott részvényt megvásárolni az ajánlattevő, ezen kisebbségi részvényeseket védelmező szabály alól csak abban az esetben enged kivételt a Tpt., ha az ajánlattevő nem szerezne többségi, ötven százalékot meghaladó befolyást, továbbá az elállás jogát a vételi ajánlatban fenntartotta.⁵²

Az ajánlattevőnek öt munkanap áll a rendelkezésére az ellenérték teljesítésére a határidő zárónapját követően.⁵³ Abban az esetben, ha az ajánlattevő nem kizárólag pénzben határozta meg az ellenértéket, hanem például részvénycserében, akkor a nyilatkozattételével egyidejűleg a nyilatkozatot tevő részvényes kérheti, hogy az ellenértéket pénzben fizessék meg számára.⁵⁴ Késedelmi kamat fizetésére köteles az ajánlattevő olyan esetben, ha késedelembe esik az

⁴⁸ Tpt. 72. § (1) bek. a) pont

⁴⁹ Papp Tekla (szerk.): i.m. 2011. 553.

⁵⁰ Tpt. 74. § (5) bek.

⁵¹ Török Tamás: i.m. 2009. 234.

⁵² Tpt. 74. § (4) bek.

⁵³ Tpt. 74. § (6) bek.

⁵⁴ Tpt. 74. § (7) bek.

ellenérték megfizetésével kapcsolatban. Azonban, ha meghaladja a harminc napot a késedelem időtartama, akkor az elfogadási nyilatkozatot tevő részvényes elállhat a szerződéstől.⁵⁵

Bárki jogosult új vételi ajánlatot (ellenajánlatot) tenni az elfogadó nyilatkozatok megtételére nyitva álló időtartam alatt. Az ellenajánlat felügyeleti jóváhagyásának feltétele, hogy annak kedvezőbbnek kell lennie, mint az előző ajánlatnak. Abban az esetben minősül kedvezőbbnek az ellenajánlat, ha a részvényesek számára legalább öt százalékkal magasabb, forintban kifejezett ellenértéket kínál, mint az előző ajánlat.⁵⁶ Köteles az ajánlattevő az elfogadásra nyitva álló határidő zárónapját követő két naptári napon belül a vételi ajánlat eredményét a felügyeletnek bejelenteni, továbbá közzétenni. A Tpt. további részletszabályokat állapít meg abban az esetben, ha az ajánlattevő a vételi ajánlattételi eljárás lezárásával nem szerzi meg a vételi ajánlat részét képező összes részvény feletti tulajdonjogot. Ezzel kapcsolatban három esetkört különböztethetünk meg:⁵⁷

1. az ajánlattevő kilencven százalékot meghaladó befolyást szerez;
2. az ajánlattevő kilencven százaléknál kevesebb, de huszonöt, illetve harminchárom százalékot meghaladó befolyást szerez;
3. az ajánlattevő huszonöt, illetve harminchárom százaléknál kisebb mértékű befolyást szerez.

2.1.6. Az áttörés

Az a célja az áttörés intézményének, hogy a befolyásszerzés alatt a befolyásszerző és a céltársaság viszonyában, a céltársaság részvényeire kapcsolódó jogosultságok tekintetében fegyveregyenlőség alakuljon ki. Az áttörési szabályok esetében a befolyásszerző szabadon, a korábbi alapszabályi korlátozásoktól függetlenül érvényesítheti érdekeit a céltársasággal szemben.⁵⁸

Az áttörésre vonatkozó szabályok a befolyásszerzés három fázisában alkalmazhatóak. Első fázis, amikor a céltársaság alapszabálya előírhatja, hogy a vételi ajánlat elfogadására nyitva álló időszakban nem alkalmazható az ajánlattevőre a részvények átruházására vonatkozó

⁵⁵ Tpt. 74. § (8) bek.

⁵⁶ Tpt. 75. § (2) bek.

⁵⁷ Török Tamás: i.m. 2009. 237.

⁵⁸ Török Tamás: i.m. 2009. 241.

korlátozás, továbbá a céltársaság és a részvényes közötti, illetve részvényesei közötti megállapodáson alapuló részvény-átruházási korlátozás.⁵⁹

A céltársaság alapszabálya előírhatja, hogy a céltársaság védekezési lépéseit meghatározó rendkívüli közgyűlésen nem alkalmazható az alapszabályban foglalt szavazati jogra vonatkozó korlátozás, ha a korlátozás nem a részvényesnek jutatott vagyoni előny ellentételezése, továbbá a céltársaság és a részvényese közötti, illetve részvényesei közötti megállapodáson alapuló szavazati jogra vonatkozó korlátozás, ha a korlátozás nem a részvényesnek jutatott vagyoni előny ellentételezése. Valamint a többszörös szavazati jogot megtestesítő részvények egy szavazatot érnek, abban az esetben, ha a többszörös szavazati jog nem valamely egyéb jog elvonásának ellentételezése. Ez a második fázis.⁶⁰

A céltársaság alapszabálya előírhatja, hogy a szavazati jogot megtestesítő részvények hetvenöt százalékanak megszerzését követően a befolyásszerző összehívhatja a céltársaság közgyűlését és kezdeményezheti a céltársaság alapszabályának a módosítását, illetve az ügyvezetés és a felügyelőbizottság tagjainak visszahívását és kinevezését. Ez a harmadik fázis.⁶¹

2.1.7. Vételi és eladási jog

A vételi jog, avagy más néven a kiszorítás intézményének a lényege az, hogy azon ajánlattevő, amely a vételi ajánlat lezárását követő három hónapon belül kilencven százalékot vagy azt meghaladó mértékű befolyást szerzett, az ajánlat lezárását követő három hónapon belül vételi jogot gyakorolhat a tulajdonába nem került részvények tekintetében.⁶² A vételi jog gyakorlásához három konjunktív feltételt kell teljesítenie az ajánlattevőnek. Ezek a következők: a vételi ajánlat jóváhagyására vonatkozó kérelmében nyilatkoznia kell, hogy a vételi jogával élni kíván, továbbá kilencven százalékot meghaladó mértékű befolyást kell szereznie a céltársaságban, illetve igazolnia kell, hogy rendelkezik a szükséges mértékű ellenértékkel.⁶³

A vételi jog ellentéte az eladási jog, amely a kisebbségi részvényesek érdekeit szolgálja. Olyan esetben, ha az ajánlattevő kilencven százalékot meghaladó befolyást szerez, akkor annak

⁵⁹ Tpt. 76/A. § (1) bek.

⁶⁰ Tpt. 76/A. § (2) bek.

⁶¹ Tpt. 76/B. § (1) bek.

⁶² Tpt. 76/D. § (1) bek.

⁶³ Papp Tekla (szerk.): i.m. 2011. 555-556.

közzétételétől számított kilencven napon belül a vételi jogra irányadó szabályok szerint köteles a részvényesek kérésére a fennmaradó részvényeket is megvásárolni.⁶⁴

⁶⁴ Tpt. 76/D. § (6) bek.

3. A KONSZERNJOG KÜLÖNÖS SZABÁLYAI

A vállalatcsoporti formában megvalósuló együttműködés korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság, szövetkezet és az egyesülés működésére történő befolyásgyakorlás szervezett formáját jelenti az ellenőrzött társaság és az uralkodó tag között. Közös gazdasági egységet képeznek a vállalatcsoportban résztvevő gazdasági társaságok miközben önálló jogalanyiságukat megtartják.⁶⁵ A vállalatcsoportról az mondható, hogy több önálló gazdasági társaság közötti kooperáció jogilag szabályozott, speciális formája, amely azonban nem hoz létre új jogalanyt.⁶⁶ Növelhető a csoport versenyképessége a szervezett együttműködésnek köszönhetően, amely az általános konszernjogi rendelkezésektől eltérő szabályozást igényel, azonban a szervezettség erősíti az uralkodó tag és az ellenőrzött társaság közötti alá-fölérendeltséget, amely megköveteli az ellenőrzött társaság kisebbségben maradt tagjainak és hitelezőinek fokozott védelmét. A vállalatcsoport létrejöhet az uralkodó tag és a befolyása alatt álló társaság közötti szerződés megkötésével, ebben az esetben elismert vállalatcsoport keletkezik, illetve megkülönböztetjük a másik fajtáját is a vállalatcsoportnak, amikor a befolyásgyakorlás tényén alapul a létrejövétel, ezt nevezik tényleges vállalatcsoportnak.⁶⁷

3.1. Az elismert vállalatcsoport

Az elismert vállalatcsoport olyan speciális szerződéses konszern, amely uralmi szerződés megkötésével és a vállalatcsoportként történő működés cégbírósági bejegyzéssel jön létre. Attól, hogy a vállalatcsoporthoz tartozás tényét a nyilvántartó bíróság bejegyzi még nincs önálló jogi személyisége a vállalatcsoportnak.⁶⁸ A vállalatcsoportként való működés jogi elismerésének taxatív, konjunktív feltételei a következők:

- a) a számviteli törvény szerinti összevont, konszolidált, éves beszámolót készítene a résztvevők, illetve szervezeti formájuk részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság, szövetkezet és egyesülés lehet,
- b) a vállalatcsoportban legalább egy uralkodó tag és legalább három, az uralkodó tag által ellenőrzött tag vesz részt,

⁶⁵ Darázs Lénárd: Az elismert vállalatcsoport uralmi szerződése. Jogtudományi Közlöny, 2009/3. 119.

⁶⁶ Sárközy Tamás: i. m. 2001. 297-304.

⁶⁷ Sárközy Tamás: i. m. 2013. 147-149.

⁶⁸ Pázmándi Kinga: Konszernjog az új Ptk-ban. Gazdaság és Jog, 2013/7-8. 28.

- c) a résztvevők egymással a csoport egységes üzletpolitikáját meghatározó uralmi szerződést kötnek, és
- d) azt az előző feltételek együttes teljesülése alapján a cégbíróság az együttműködést a cégjegyzékbe vállalatcsoportként jegyzi be.⁶⁹

Uralmi szerződésen alapuló együttműködés az elismert vállalatcsoport, amely legalább egy uralkodó tag és legalább három ellenőrzött tag között jön létre. Azonban az előfordulhat, hogy a vállalatcsoportnak több uralkodó tagja, illetve több mint három ellenőrzött tagja is lehet, de a működés ideje alatt nem csökkenhet három alá az ellenőrzött tagok száma. Ebből a szempontból ellenőrzött tagnak minősül az a tag is, akinek az uralkodó tag az egyetlen tulajdonosa, vagyis egyszemélyes ellenőrző társaság.⁷⁰ A vállalatcsoportban uralkodó tagként, valamint ellenőrzött tagként részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság, szövetkezet és egyesülés vehet részt.⁷¹

A vállalatcsoport minden tagjának önálló cégjegyzéki adatai között szerepel a vállalatcsoporthoz tartozás ténye, vagyis a vállalatcsoporthoz való tartozást és annak minőségét mind az uralkodó, mind az ellenőrzött tagok adatai között fel kell tüntetni.⁷²

A vállalatcsoport egységes üzletpolitikáját az uralmi szerződés határozza meg. A legfontosabb tartalmi elvárások az uralmi szerződéssel szemben az, hogy a szerződésből megállapítható legyen az anya- és a leányvállalatok együttműködésének, az irányítási és vagyoni viszonyainak rendszere, illetve az uralmi szerződés egyensúlyt teremtsen az uralkodó vállalat méltányolható irányítási érdekei, az ellenőrzött társaságok és azok tagjai érdekei, továbbá a hitelező érdekei között.⁷³

A Ptk. előírja az uralmi szerződés kötelezőként értelmezhető minimális tartalmát. Az uralmi szerződés a minimálisan meghatározott tartalmi elemek mellett a vállalatcsoportként való működés egyéb részleteit is rögzítheti. A Ptk. szándékosan a lehető legszűkebben állapította meg a kötelező tartalmi elemekre vonatkozó szabályokat. Az uralmi szerződés kötelező tartalmi elemei közé tartoznak a következők, tartalmaznia kell az uralkodó tag és az ellenőrzött tagok cégnevét, székhelyét, a vállalatcsoporton belüli együttműködés módját és

⁶⁹ Sárközy Tamás: i. m. 2013. 147.

⁷⁰ Pázmándi Kinga: i. m. 2013. 28.

⁷¹ Papp Tekla (szerk.): i.m. 2011. 566-568.

⁷² Ptk. 3.51. §

⁷³ Pázmándi Kinga: i. m. 2013. 28-29.

lényegesebb tartalmi elemeit, illetve azt, hogy a vállalatcsoport határozott vagy határozatlan időre jön-e létre.⁷⁴

Természetesen az uralmi szerződésre a szerződésekkel kapcsolatos általános szabályokat megfelelően alkalmazni kell, amelyeket a Ptk. Hatodik könyvének Második része tartalmaz. Megállapítható, hogy az uralmi szerződés létrehozása az általános magánjogi szerződésekhez képest összetettebb, ezért a törvényi szabályozás értelmében többlépcsős, irányított nyilvánossági kötelezést is rögzítő folyamat.⁷⁵

Az uralmi szerződés intézményesen korlátozza az ellenőrzött társaságok önállóságát, beillesztve őket a vállalatcsoport egészének az üzletpolitikájába. Meghatározza az uralmi szerződés azt, hogy az uralkodó tag az ellenőrzött társaságtól mennyi nyereséget vonhat el, illetve az uralkodó tag utasítási jogának a terjedelmét. Azt mondhatjuk, hogy az uralmi szerződés hasznos az ellenőrzött társaságok ügyvezetésének, mivel egyértelművé teszi, hogy milyen kérdésekben vannak alárendelve az egységes üzletpolitikának, illetve mennyiben szolgálják a leányvállalat saját üzleti érdekeit. Azonban az uralmi szerződés szolgálja az ellenőrzött társaságok részvényeseinek, valamint hitelezőinek az érdekeit is a nyilvánosságon, illetve a törvény által kötelezővé tett tartalmi kellékeken keresztül.⁷⁶

Az elismert vállalatcsoport lényege, hogy kvalifikált konszern, vagyis a tagok megállapodásával, közös elhatározással, uralmi szerződéssel jön létre. A Ptk. a vállalatcsoport bejegyzésének a joghatását a következő módon határozza meg: *„a nyilvántartásba való bejegyzést követően a vállalatcsoportra és a vállalatcsoport tagjaira nem alkalmazhatók a minősített többséggel rendelkező tagokra vonatkozó rendelkezések.”*⁷⁷ A vállalatcsoport elismeréséhez, ennek a ténynek a közhiteles nyilvántartásba való bejegyeztetésére, az előírt több lépcsős jogi procedúrát kell végigjárni, a széles körű nyilvánossági előírások között az érintetteket éppen az a jogkövetkezmény motiválja, hogy a bejegyzett vállalatcsoportot a konszernkorlátozások alól mentesíti a törvény. Lényegében a vállalatcsoport bejegyzésének a joghatása nem más, mint a konszernkorlátozások, illetve a befolyásszerzésre vonatkozó társasági közös szabályok alóli mentesülés.⁷⁸

⁷⁴ Ptk. 3.50. § (2) bek.

⁷⁵ Pázmándi Kinga: i. m. 2013. 28-29.

⁷⁶ Sárközy Tamás: i. m. 2013. 148-149.

⁷⁷ Ptk. 3.53. §

⁷⁸ Pázmándi Kinga: i. m. 2013. 29.

A vállalatcsoportok elismert változatai természetesen egymástól nem független vállalkozások, ezért az összehangolt tevékenységük versenyjogi kockázata, következményei alól is mentesülnek. Nem minősül kartellténytállásnak a versenytörvény értelmében az olyan összehangolt magatartás, döntés, illetve szervezet, abban az esetben, ha egymástól nem független vállalkozások között jön létre.⁷⁹

Az uralmi szerződésben meghatározottak alapján az uralkodó tag ügyvezetése az ellenőrzött tag ügyvezetését utasíthatja, továbbá az ellenőrzött társaság működésére kötelező határozatokat hozhat. Ez azt jelenti egyrészt, hogy az ellenőrzött tagok legfőbb szervének hatáskörei elvonhatóak. Másrészt az ügyvezetőkre vonatkozó általános és a társaságok közös szabályai értelmében a vezető tisztségviselő a társaság ügyvezetését a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján önállóan látja el, e minőségében alá van vetve a jogszabályoknak, a létesítő okiratnak, valamint a társaság legfőbb szervének a határozatainak, nem utasíthatja őt a társaság tagja, illetve a legfőbb szerv nem vonhatja el a hatáskörét.⁸⁰ Ezzel ellentétben az ellenőrzött tag vezető tisztségviselője az ellenőrzött társaság ügyvezetését az uralmi szerződésnek megfelelően az uralkodó tag irányítása alatt az egész vállalatcsoport üzletpolitikájának elsődlegessége alapján köteles ellátni.⁸¹

A Ptk. szabályozza az uralkodó tag helytállási kötelezettségét, amely szerint, ha a vállalatcsoport valamely ellenőrzött tagját felszámolják, akkor az uralkodó tag a ki nem elégített hitelezők követeléseikért helytállni tartozik. Abban az esetben mentesül a helytállás alól, ha bizonyítja, hogy az ellenőrzött tag fizetéképtelensége nem a vállalatcsoport egységes üzletpolitikája következtében állt be. Ez alapján az uralkodó tag helytállási kötelezettsége minden olyan esetre kiterjed, amelyben az ellenőrzött tag fizetéképtelenné válása a vállalatcsoport terhére róható fel.⁸²

A munkavállalói részvétel meghatározása új speciális szabályként került bele a Ptk. rendelkezései közé.⁸³ A szabályozás lényege, hogy abban az esetben, ha a cégjegyzékbe bejegyzett vállalatcsoport legalább három ellenőrzött tagjában az általános szabályok szerint a felügyelőbizottságban munkavállalói részvétel van, az uralkodó társaság legfőbb szerve az üzemi tanácsok erre irányuló együttes kérelme alapján lehetővé teheti, hogy az uralkodó

⁷⁹ Tpv. 11. § (1) bek.

⁸⁰ Papp Tekla (szerk.): i.m. 2011. 540-545.

⁸¹ Pázmándi Kinga: i. m. 2013. 29-30.

⁸² Ptk. 3:59. §

⁸³ Ptk. 3:58. §

társaság felügyelőbizottságában vegyenek részt a munkavállalói küldöttek. Ennek módját az uralkodó társaság ügyvezetése és az érintett üzemi tanácsok megállapodása határozza meg.⁸⁴

3.2. A tényleges vállalatcsoport

A tényleges vállalatcsoport egy speciális faktikus konszern, amely uralmi szerződés megkötése nélkül, illetve cégbírósági bejegyzés nélkül, az uralkodó tagot megillető befolyás gyakorlásának ténye alapján működik.⁸⁵ A tényleges vállalatcsoport létrejöttéhez tartós, legalább három éves megszakítás nélküli együttműködés fennállásának a megállapítása szükséges. A legalább három éves ilyen tényleges vállalatcsoportként való működés esetén bármely jogilag érdekelt kérelmére a bíróság kötelezheti a tényleges uralkodó tagot, illetőleg az ellenőrzött tagokat az uralmi szerződés megkötésére, továbbá a vállalatcsoport cégbírósági nyilvántartásba vételének kedvezményezésére.⁸⁶

A tényleges vállalatcsoportként való jogkövetkezményei természetesen csak a konjunktív feltételek bekövetkezését követően alkalmazhatóak a résztvevő társaságok kapcsán. Ez a fajta faktikus konszern fennállásának joghatásai kétirányúak, egyfelől az általános konszernjogi szabályok, másfelől az elismert vállalatcsoportra vonatkozó rendelkezések vonatkozásában.⁸⁷ Nem biztosítanak mentességet a tényleges vállalatcsoport törvényi szabályai az általános konszernjogi szabályok, köztük a konszernfelelősség alól. A csoportszintű előnyök és hátrányok kiegyenlített és kiszámítható megosztásának megsértése esetén az uralkodó tag biztosítékadási és kártérítési felelősséggel tartozik a hitelezők irányában.⁸⁸

⁸⁴ Pázmándi Kinga: i. m. 2013. 30.

⁸⁵ Sárközy Tamás: i. m. 2013. 148.

⁸⁶ Pázmándi Kinga: i. m. 2013. 28-30.

⁸⁷ Papp Tekla (szerk.): i.m. 2011. 576-577.

⁸⁸ Török Tamás: i. m. 2007. 286.

4. VÁLLALATCSOPORT MEGJELENÉSE A GYAKORLATBAN

Ebben a fejezetben szeretném bemutatni, hogy miért is előnyös a társaságok számára, ha vállalatcsoportként működnek. Mindezt két vállalatcsoport példáján keresztül fogom ismertetni, az egyik a Váci Városfejlesztő Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság (továbbiakban: Váci Városfejlesztő Kft.), a másik pedig a Miskolc Holding Önkormányzati Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság (továbbiakban: Miskolc Holding Zrt.). Lényegesnek tartom diplomamunkámmal kapcsolatában, hogy kutassam azt, hogy a gazdasági társaságoknak milyen előnyei, illetve hátrányai lehetnek egy vállalatcsoport létrehozásával kapcsolatban, továbbá arra a kérdésre is keresem a választ, hogy milyen eredményeket várnak el a vállalatcsoporti formában való működéstől. Ezekre a kérdésekre a választ a Váci Városfejlesztő Kft. és a Miskolc Holding Zrt. uralmi szerződéseinek a megvizsgálásával fogom megválaszolni.

4.1. A holding fogalma

Még mielőtt elemezném a vállalatcsoport uralmi szerződését fontosnak vélem a holding fogalmának a meghatározását, hiszen a köznyelv gyakran a vállalatcsoport vagy a konszern szinonimájaként használja a holding kifejezést. Azt mondhatjuk, hogy a holding olyan gazdasági társaság, amelyet annak érdekében hoznak létre, hogy olyan részesedést szerezzenek más gazdasági társaságokban, amelynek köszönhetően ezeket a társaságokat irányítani, ellenőrizni, illetve koordinálni tudja. Lényeges, hogy a holding önmaga nem végez gazdasági tevékenységet, hanem egyfajta „csúcsszervként” működik az általa uralt társaságok felett. Feladatai közé tartozik például az üzletpolitika, illetve a gazdasági stratégia meghatározása, továbbá az üzleti partnerek kiválasztása. A konszern a holding leképződése néhány jogalany viszonylatában.⁸⁹

A vállalatcsoportok természetüknél fogva többfélék lehetnek, a tőkekapcsolatokon alapuló vállalatcsoportosulásokat nevezi a német jogirodalom konszernnek, az angolszász területeken ezeket holding company-nek nevezik. Abban az esetben, ha az anyavállalat kizárólag irányít, vagyis fő tevékenysége a leányvállalatok tevékenységének koordinálása és

⁸⁹ Osztoivits András (szerk): i.m. 2014. 448-449.

irányítása, akkor „holding konszern”-ről van szó, amely a vállalatirányításnak már egy fejlettebb munkamegosztást feltételező változata.⁹⁰

A hétköznapi és a közgazdasági szóhasználatban a holding egy olyan vállalatcsoport, amelynek irányító tagja birtokolja a csoportba tartozó többi vállalat részvényeit, üzletrészeit, ezáltal irányítani, ellenőrizni tudja azokat. Jellemző, hogy a csoport tagjai különböző iparágakban tevékenykednek, heterogén tevékenységet folytatnak. A holding a tulajdonában lévő üzletrészeket portólió-szerűen kezeli, ha érdekei úgy kívánják, eladja őket, vagy újabb üzletrészeket vásárol. A holding célja az egész csoport nyereségének maximalizálása.⁹¹ A holdingot irányító vállalat, a holding-központ, olyan vállalatokban tudja érvényesíteni irányító szerepét, amelyek irányító, döntéshozó testületében többséggel rendelkezik. Ezt a helyzetet meghatározó befolyásnak nevezzük. Azt a vállalatot, amely meghatározó befolyással rendelkezik egy másikban, a számviteli törvény anyavállaltnak, az általa ellenőrzött vállalatot pedig leányvállalatnak nevezi. Számviteli szempontból a holding tehát egy anyavállalat és leányvállalatainak csoportjaként is definiálható. Az anyavállalat tulajdonosai közvetlenül egyetlen vállalatban tulajdonosok, de ezen keresztül közvetve az egész vállalatcsoportot ellenőrzésük alatt tartják.⁹²

4.2. A Váci Városfejlesztő Kft. bemutatása

Vác Város Önkormányzata 2011. januárjában rendkívüli ülésén döntött a Váci Városfejlesztő Kft. felállításáról. Ez év április 1-jétől működő holding központi egysége a Váci Városfejlesztő Kft., amely a vagyonhasznosítást, a közbeszerzést, a projektmenedzsmentet és a városimázst fejlesztését foglalja magába. Az elismert vállalatcsoport szervezeti felépítéséből, működéséből, és mindenekelőtt szakmaiságából eredően pénzügyi stabilitást teremtett és továbbra is ennek a fenntartása a célja, megalapítása korszerű válasz a gazdasági környezet új kihívásaira. A holding létrejöttét a város nehéz anyagi helyzete, valamint a gazdasági nehézségek és kihívások tették szükségessé. Az elismert vállalatcsoport egy megpróbáltatásokkal teli gazdasági környezet közepette, megfelelő stratégia és szakemberek

⁹⁰ Pázmándi Kinga: Konzernrendelkezések és a vállalatcsoportra vonatkozó szabályozás. *Gazdaság és Jog* 2011/7-8. 24.

⁹¹ Sárközy Tamás: i. m. 2001. 304-310.

⁹² Sztv. 3. §

azonnali bevonásával lehetőség arra, hogy nehezebb időkben is legyen mód, legyen megfelelő anyagi körülmény Vác város fejlesztésére.⁹³

Az új szervezeti struktúra kialakítását követően az egyik legjelentősebb változás, hogy Vác városa saját erőforrásaival kezdett gazdálkodni, kiszűrve a korábban fennálló párhuzamosságokat, ezáltal hatékonyabb, gazdaságosabb és jobb minőségűvé válhatott a gazdálkodás. A holding további előnye, hogy a legfontosabb információk egy helyütt összpontosulnak, ezáltal gyorsan értékelhetők és minden esetben megalapozott, gyors döntések hozhatók. Nem túlzás azt állítani, hogy a feladatok újragondolása és újraszervezése nélkül a város lényegesen rosszabb anyagi helyzetben lenne. Azonban az sem mellékes, hogy a holding létrejöttével az önkormányzat mint tulajdonos továbbra is ellenőrzést gyakorol az új intézmény felett. A holdingon belül működik a Váci Hulladékgyűjtési Nonprofit Kft., a Váci Távhő Nonprofit Közhasznú Kft., a Váci Városimázs Nonprofit Kft. és a Váci Sport Nonprofit Közhasznú Kft.⁹⁴

4.2.1. A Váci Városfejlesztő Kft. uralmi szerződésének az elemzése

A Vác Városfejlesztő Kft. életében a 2011-es év nagy változásokat hozott, hiszen 2011. január 20-án Vác Város Önkormányzatának képviselőtestülete elhatározta, hogy elismert vállalatcsoportot hoz létre, amelynek uralkodó tagjaként a Váci Városfejlesztő Kft-t nevezte meg. Ellenőrzött tagok a következők: Váci Hulladékgyűjtési Nonprofit Kft., a Váci Távhő Nonprofit Közhasznú Kft., a Váci Városimázs Nonprofit Kft. és a Váci Sport Nonprofit Közhasznú Kft. Ezek után nem csak a tevékenységi köre bővült a Vác Városfejlesztő Kft-nek, hanem a társaság tulajdonába került több, addig Vác Város Önkormányzatának a tulajdonában lévő gazdasági társaság is. A Vác Városfejlesztő Kft. száz százalékos tulajdonosa lett a Váci Városimázs Nonprofit Kft-nek, a Váci Távhő Nonprofit Közhasznú Kft-nek, a Váci Sport Nonprofit Közhasznú Kft-nek. A Váci Hulladékgyűjtési Nonprofit Kft-nek a száz százalékos tulajdonosa Vác Város Önkormányzata.⁹⁵

Az uralmi szerződés létrehozásával a Vác Városfejlesztő Kft. mint uralkodó tag olyan jogokat kapott, amely lehetővé teszi a ellenőrzött tagok irányítását és azok ellenőrzését. Az elismert vállalatcsoport megalapításával a tulajdonos célja az volt, hogy egy olyan

⁹³ <http://www.vacholding.hu/cegunkrol/index.html> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

⁹⁴ <http://www.vacholding.hu/cegunkrol/index.html> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

⁹⁵ <http://www.vacholding.hu/cegunkrol/dokumentumok/index.html> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

városüzemeltetés valósuljon meg, amely a meglévő erőforrások hatékonyabb felhasználásával egyidejűleg megalapozza a pénzügyi stabilitást és teret ad a fejlesztéseknek. Az uralmi szerződésben kerültek rögzítésre azok a szabályok, amelyek alapján megvalósulhat az egységes irányítás és ellenőrzés. Ezek közül kiemelhető az egységes pénzügyi, számviteli, kontrolling, illetve a beszerzési rendszer kialakításának a lehetősége. Fontos, hogy az egységesítés mindig a jogszabályok maradéktalan betartása mellett történhet meg. Az uralkodó tagnak joga van utasítást adni vagyongazdálkodási, fejlesztési, beruházási döntések tekintetében, valamint lehetősége van az alkalmazottak kiválasztásába beleszólnia. Az együttműködés kialakítása érdekében a Vác Városfejlesztő Kft. jogosult a tagvállalatok tisztségviselőire nézve kötelező jellegű utasításokat kiadni, annak végrehajtását megkövetelni, továbbá ellenőrizni, a tagvállalat ügyvezetésének bármely hatáskörét elvonni.⁹⁶

4.3. A Miskolc Holding Zrt. bemutatása

Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése 2005. novemberében döntött arról, hogy az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok hatékonyabb működtetése 2007. január 1-jétől a vállalatcsoport „holding típusú” irányításával valósuljon meg. 2006. júliusában megalapították a Miskolc Holding Önkormányzati Vagyonkezelő Zártkörűen működő Részvénytársaságot. A Miskolc Holding Önkormányzati Vagyonkezelő Zrt. Miskolc város egyik legnagyobb, legtökeerősebb vállalatcsoportja, a város gazdasági életének meghatározó szereplője. Széleskörű, a gazdaságfejlesztési területeket is felölelő tevékenysége a város dinamikus fejlődésének záloga. Tagvállalatai biztosítják a mindennapi élethez szükséges szolgáltatásokat, üzemeltetik a távhőszolgáltatást, víz- és csatornaszolgáltatást, a hulladékkezelést, a közösségi közlekedést, valamint a parkolási rendszert. Tevékenységének szerves része a városfejlesztés, a városkép megújítása, a városgondozás és a belvárosi rehabilitáció koordinálása.⁹⁷

A társaság alapításának célja az volt, hogy átláthatóbbá és hatékonyabbá váljon az önkormányzati gazdasági társaságok működése, biztosítható legyen az egységes stratégiai irányítás és kontroll, megvalósulhasson az ezen célra rendelt önkormányzati vagyon vállalkozói szemléletű kezelése annak érdekében, hogy javulhasson, javuljon az önkormányzati gazdasági

⁹⁶ <http://www.vacholding.hu/cegunkrol/dokumentumok/index.html> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

⁹⁷ <http://www.miskolcholding.hu/miskolc-holding-zrt> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

társaságok szolgáltatási és közszolgáltatási színvonala, továbbá az önkormányzat tulajdonában lévő gazdasági társaságok koordinációjának, együttműködésének erősítése, a hatékonyabb tulajdonosi joggyakorlás kereteinek megteremtése.⁹⁸

A vállalatcsoport létrehozása és ez által az egységes irányítás megteremtése azért előnyös Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlésének, mert vállalatcsoport alkalmassá válik új önkormányzati befektetések, vállalkozások feltételeinek megteremtésére, pályázati lehetőségek igénybevételére, projektszemléletű működésre, aminek következményeként csökkenhet a város költségvetését terhelő pénzügyi támogatási igény. A holding-irányítási struktúra létrehozásával az érintett vállalati kör tagjai olyan működési és pénzügyi előnyöket képesek realizálni, amelyek eredményeként takarékosabban növelhető a szolgáltatások színvonala is. A Miskolc Holding Zrt. tagvállalatai a következők: MIHŐ Miskolci Hőszolgáltató Kft., MIK Miskolci Ingatlangazdálkodó Zrt., MIKOM Miskolci Kommunikációs Nonprofit Kft., Miskolci Turisztikai Kft., Miskolci Városgazda Nonprofit Kft., MVK Miskolc Városi Közlekedési Zrt., MIVÍZ Miskolci Vízmű Kft., MIPRODUKT Kft., MIVIKŐ Miskolc Kft., Miskolci Felnőttképző Központ Kft., MiREND-Sec Miskolc Rendjéért Vagyonvédelmi Kft.⁹⁹

4.3.1. A Miskolc Holding Zrt. uralmi szerződésének az elemzése

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata azért hozta létre 2006-ban ezt a holdingszervezetet, hogy megvalósuljon a vállalatok közötti egységes irányítás, amelynek eredményeként átláthatóbbá és hatékonyabbá válik az önkormányzati gazdasági társaságok működése, biztosítható az egységes stratégiai irányítás és kontroll, megvalósulhat az ezen célra rendelt önkormányzati vagyon vállalkozószemléletű kezelése, továbbá végső soron javulhat az önkormányzati gazdasági társaságok szolgáltatási és közszolgáltatási színvonala. A Miskolc Holding Zrt. a száz százalékos tulajdonosa valamennyi uralmi viszonyba vont gazdasági társaságnak, amely közé tartozik a MIHŐ Miskolci Hőszolgáltató Kft., MIK Miskolci Ingatlangazdálkodó Zrt., MIKOM Miskolci Kommunikációs Nonprofit Kft., Miskolci Turisztikai Kft., Miskolci Városgazda Nonprofit Kft., MVK Miskolc Városi Közlekedési Zrt.,

⁹⁸ <http://www.miskolcholding.hu/miskolc-holding-zrt> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

⁹⁹ <http://www.miskolcholding.hu/miskolc-holding-zrt> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

MIVÍZ Miskolci Vízmű Kft., MIPRODUKT Kft., MIVIKÖ Miskolc Kft., Miskolci Felnőttképző Központ Kft., MiREND-Sec Miskolc Rendjéért Vagyonvédelmi Kft.¹⁰⁰

Az elismert vállalatcsoport együtt működik, illetve egységes üzletpolitikát valósít meg, amelynek kapcsán az uralkodó tag kizárólagosan jogosult központosított gazdálkodási és ügyviteli rendszer kialakítására és működtetésére. Az összehangolt gazdálkodási és ügyviteli rendszer kiterjed az összehangolt számviteli rendszer, amelynek keretében az uralkodó tag kizárólagosan jogosult meghatározni az ellenőrzött társaság számviteli rendszerét, számviteli politikáját, az éves és egyéb beszámolók formáját, adattartalmát, a mindenkor hatályos jogszabályok figyelembevételével. Összehangolt pénzügyi rendszert is létrehozna, amelynek kapcsán az uralkodó tag kizárólagosan jogosult az ellenőrzött társaság pénzügyi részvételét meghatározni. Az összehangolt pénzügyi rendszer eredményeként az uralkodó tag irányításával az elismert vállalatcsoporton belül a közösen képzett források terhére ún. közös likviditási menedzselési rendszer működik, az uralkodó tag által meghatározott elszámolási rendszer alapján. Az uralkodó tag összehangolt kontrolling-rendszer működtetésével kapcsolatában jogosult az ellenőrzött társaság tervezési rendszerének, teljesítmény mérési eljárásának, beszámoltatási rendszerének meghatározására, az ellenőrzött társaság menedzsmentjét általános jelleggel, vagy esetenként beszámoltatni. Az uralmi szerződés lehetővé teszi a közös beszerzési rendszer kialakítását is. Az uralkodó tag kizárólagosan jogosult az egységes közös informatikai rendszer kialakítására és működtetésére, jogosult az ellenőrzött társaságra kiterjedő hardver rendszer, informatikai humán erőforrás fejlesztésére, továbbá az egységes szoftver rendszer használatának kialakítására és működtetésére. Az elismert vállalatcsoporton belül közös ügyfélszolgálat, egységesített és összevont számlázási rend, összevont díjbehajtási rendszer működtetése, humán erőforrás menedzsment összehangolása, marketing tevékenység összehangolása, közös logisztikai rendszer kialakítása is megtalálható.¹⁰¹

Az uralkodó tag az egységes irányítási rendszer, valamint az együttműködés kialakítása érdekében jogosult az ellenőrzött társaságok vezető tisztségviselőire nézve kötelező jellegű általános, illetve egyedi utasításokat kiadni és annak végrehajtását megkövetelni, továbbá ellenőrizni. Az ellenőrzött társaság vezető tisztségviselői az írásban közölt utasításokon túlmenően megkövetelhetik az uralkodó tag vezető tisztségviselőitől az egyedi ügyekben hozott

¹⁰⁰ <http://www.miskolcholding.hu/altalanos-kozzeteteli-kotelezettsegek-miskolc-holding-zrt> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

¹⁰¹ <http://www.miskolcholding.hu/altalanos-kozzeteteli-kotelezettsegek-miskolc-holding-zrt> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

döntéseik írásba foglalását, illetőleg igényelhetik, hogy vitás esetekben az uralkodó tag vezető tisztségviselői nyilatkozzanak, hogy az ellenőrzött társaság adott döntése megfelel-e az egységes irányítási rendszernek, vagy a döntés tárgya az ellenőrzött társaság vezető tisztségviselői hatáskörébe tartozik-e.¹⁰²

4.4. Vállalatcsoport kialakításának előnyei

A Váci Városfejlesztő Kft. és a Miskolc Holding Zrt. uralmi szerződésének megvizsgálása után megállapítható, hogy vannak egységes célok, aminek érdekében létrehozták az elismert vállalatcsoportot, valamint vannak egységes előnyök, amiért megalapították az adott gazdasági társaságokat. A vállalatcsoport kialakításának a céljai, hogy átláthatóbbá és hatékonyabbá váljon az önkormányzati gazdasági társaságok működése, biztosítható legyen az egységes stratégiai irányítás és kontroll, megvalósulhasson az ezen célra rendelt önkormányzati vagyon vállalkozói szemléletű kezelése annak érdekében, hogy javulhasson, javuljon az önkormányzati gazdasági társaságok szolgáltatási és közszolgáltatási színvonala, az önkormányzat tulajdonában lévő gazdasági társaságok koordinációjának, együttműködésének erősítése, a hatékonyabb tulajdonosi joggyakorlás kereteinek megteremtése.

A kutatásaim alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a vállalatcsoport létrehozásának az előnyei közé tartozik az összehangolt stratégiai irányítás, olcsóbb működés, költségelőnyök, gyorsabb döntéshozatal, versenyképes vállalatok működése, szakmai párbeszéd kialakítása, alaptervékenységre való koncentráció lehetősége, tagvállalati önállóság, tehermentesített önkormányzat, önkormányzati tulajdonosi irányítás, a vállalatcsoport egységes stratégiát követ, megvalósulhat az önkormányzati vállalatok egységes irányítása, felgyorsulhat az önkormányzati vállalatokat érintő döntéshozatal, javulhat a vállalatok csoport szintű hatékonysága, működési költség-megtakarítások keletkeznek, a nagyobb tőkeerő megkönnyíti külső források bevonását, javulhat a lakosságnak nyújtott szolgáltatások színvonala.

¹⁰² <http://www.miskolcholding.hu/altalanos-kozveteteli-kotelezettsegek-miskolc-holding-zrt> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

- ÖSSZEGZÉS

Diplomamunkám utolsó fejezetéhez érve remélem sikerült felkelteni az olvasó érdeklődését és figyelmét a konszernjog iránt. Véleményem szerint rengeteg érdekességet rejt magában ez a terület, dolgozatomban ezeket a részeket próbáltam bemutatni, természetesen a téma feldolgozása nem mindenre részletesen kiterjedő, hiszen nagyon tág témakörrel van szó, illetve több nézőpontból is meg lehet közelíteni az adott tárgykört. Úgy gondolom, hogy egyre elterjedtebb a vállalatcsoportok alapítása, hiszen a hagyományos nagyvállalati formák felett úgy néz ki, hogy eljárt az idő, mivel az „egy vállalat egy gazdálkodási egység” modellje mára inkább csak a kis- és középvállalati szférát jellemzi. Egyre nagyobb teret hódít, hogy a fejlett gazdaságokban az egységes nagyvállalatot a hálózatok, vállaltcsoportok váltják fel, az eseti vállalati kapcsolatok helyett a vállalatok összefonódásán alapuló tartós csoportosulás terjed el.

A konszernjog vizsgálata során lényegesnek tartottam több jogterület szabályozását is tanulmányozzam, ezt azért tartottam lényegesnek, mert a konszernjogot nem csak a társasági jog területén jelenik meg a szabályozása, hanem több érintkező jogi határterületen is megjelenik. A társasági jogon kívül hangsúlyosan jelenik meg a vállalatcsoport kérdése például a versenyjogban, mivel a vállalkozások piactorzító hatású összehangolt magatartása kartelltilalomba ütközik. A számviteli szabályozásban is megtalálható a vállalatcsoporttal kapcsolatos szabályozás.

Fontosnak tartottam a dolgozatom első fejezetében ismertetni a konszernjog általános bemutatását, amely során kitértem a konszernjog fogalmának a meghatározására, a konszernjogviszony alanyainak az ismertetésére, továbbá az uralmi szerződés tartalmának a kifejtésére. Mindemellett ebben a részben mutattam be a vállalatcsoport létrejöttének előkészítését, az ellenőrzött társaságok tagjainak és hitelezőinek a jogosultságait, illetve meghatároztam, hogy az uralkodó tagnak a felelőssége milyen esetekre terjedhet ki. Fontosnak tartottam a kisebbség védelmi biztosíték ismertetését a konszernjog kapcsán. Ennek a fejezetnek az utolsó részeként a vállalatcsoport megszűnésének az eseteit fejtettem ki. A vállalatcsoport megszűnése különböző lehet aszerint, hogy határozott vagy határozatlan időre jött-e létre. A határozott időre létesített vállalatcsoport esetében az uralmi szerződésben meghatározott időtartam lejártával megszűnik. Olyankor is a vállalatcsoport megszűnéséről beszélhetünk, ha az uralmi szerződésben meghatározott feltétel bekövetkezik. Azonban ha a vállalatcsoportot határozatlanidőre hozták létre, akkor az uralkodó társaság legfőbb szervének

minősített többséggel meghozott határozatával lehet a jövőre nézve megszüntetni a vállalatcsoportot.

A második fejezetben a befolyásszerzés szabályozásának az elemzését végeztem el, amelynek kapcsán kitértem a nyilvánosan működő részvénytársaságban történő befolyásszerzés ismertetésére is, ennek a fajta befolyásszerzésnek a formája a take over, vagyis a vállalatfelvásárlás, amely tág értelemben vett általános konszernjogi szabályok része. A vállalatfelvásárlás szabályozására eltérően a szűk értelemben vett általános konszernjogi szabályoktól nem a Polgári Törvénykönyvben, hanem a 2001. évi CXX. a tőkepiacról szóló törvényben került sor, amelyben önálló fejezetben (VII. fejezet) helyezte el a jogalkotó. Ebben a részben a take over részletes meghatározására is kitértem.

A harmadik fejezet a konszernjog különös szabályainak az ismertetéséről szolt, amelyben először az elismert vállalatcsoport szabályozását mutattam be. Az elismert vállalatcsoport olyan speciális szerződéses konszern, amely uralmi szerződés megkötésével és a vállalatcsoportként történő működés cégbírósági bejegyzéssel jön létre. Ezek után a tényleges vállalatcsoportot ismertettem. A tényleges vállalatcsoport egy speciális faktikus konszern, amely uralmi szerződés megkötése nélkül, illetve cégbírósági bejegyzés nélkül, az uralkodó tagot megillető befolyás gyakorlásának ténye alapján működik. A tényleges vállalatcsoport létrejöttéhez tartós, legalább három éves megszakítás nélküli együttműködés fennállásának a megállapítása szükséges.

A negyedik fejezetében gyakorlati példák segítségével szemléltettem azt, hogy a gazdasági társaságoknak milyen előnyeik származhatnak abból, ha vállalatcsoportként működnek. Ennek során a Váci Városfejlesztő Kft. és a Miskolc Holding Zrt. uralmi szerződéseit elemeztem és ennek eredményeként megállapítottam számos előnyt. Ilyen például az összehangolt stratégiai irányítás, olcsóbb működés, költségelőnyök, gyorsabb döntéshozatal, versenyképes vállalatok működése, szakmai párbeszéd kialakítása, alaptevékenységre való koncentráció lehetősége, illetve tagvállalati önállóság, tehermentesített önkormányzat, önkormányzati tulajdonosi irányítás, a vállalatcsoport egységes stratégiát követ. Továbbá megvalósulhat az önkormányzati vállalatok egységes irányítása, felgyorsulhat az önkormányzati vállalatokat érintő döntéshozatal, javulhat a vállalatok csoport szintű hatékonysága, működési költség-megtakarítások keletkeznek, a nagyobb tőkeerő megkönnyíti külső források bevonását, javulhat a lakosságnak nyújtott szolgáltatások színvonala.

A szakdolgozatom végéhez érve mindent összevetve azt mondhatom, hogy a konszernjog egy érdekes és fontos terület. Illetve a vállalatcsoportok létrehozásának rengeteg előnye lehet, éppen ezért egyre több gazdasági társaság dönt úgy, hogy vállalatcsoportként működik tovább.

- IRODALOMJEGYZÉK

Auer Ádám-Bakos Kitti- Buzási Barnabás – Farkas Csaba – Nótári Tamás – Papp Tekla: Társasági jog. Lectum Kiadó. Szeged, 2011.

Bencze Bálint: Védekezési taktikák az ellenséges felvásárlás ellen az USA jogában, tekintettel az igazgatóságok kompetenciájára. *Gazdaság és Jog*, 2004. évi 1. szám.

Buzási Barnabás: „A nyilvános ajánlattétellel történő vállalatfelvásárlás szabályai” (In: *Acta Conventus de Iure Civili*; Tomus VIII.;SZTE ÁJTK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének kiadványa; szerk.:Papp Tekla; Lectum Kiadó; Szeged; 2008.)

Buzási Barnabás: „A nyilvános ajánlattétellel történő vállalatfelvásárlás szabályai” (In: *Acta Conventus de Iure Civili*; Tomus VIII.;SZTE ÁJTK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének kiadványa; szerk.:Papp Tekla; Lectum Kiadó; Szeged; 2008.)

Christin M. Forstinger: *Takover Law in the EU and the USA – A Comparative Analysis*. Kluwer Law International. Hague, 2001.

Darázs Lénárd: Az elismert vállalatcsoport uralmi szerződése. *Jogtudományi Közlöny*, 2009.

Kisfaludi András: *Társasági jog*. Complex Kiadó. Budapest, 2007.

Nagy Ágnes: Befolyásszerzés, elismert vállalatcsoport. *Cégvezetés* 2007. évi 1. szám.

Osztovits András: A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagy kommentárja I. kötet. Opten Informatikai Kft. 2014.

Pázmándi Kinga: Konszernjog az új Ptk-ban. *Gazdaság és Jog*, 2013/7-8. szám.

Pázmándi Kinga: Konszernrendelkezések és a vállalatcsoportra vonatkozó szabályozás. *Gazdaság és Jog 2011/7-8 száma*

Sárközy Tamás: A magyar társasági jog Európában. HVG-ORAC. Budapest, 2001.

Sárközy Tamás: Konszernjog avagy a vállalatcsoportok joga – új komplex jogterület. *Gazdaság és Jog*, 2007. év 6-7. szám.

Sárközy Tamás: Szervezetek státuszjoga az új Ptk.-ban. HVG-ORAC Kiadó. Budapest, 2013.

Török Tamás: *Konszernjog*. HVG-ORAC. Budapest, 2007.

Varga János Tamás: Az Amerikai Egyesült Államok takeover szabályozása. Gazdaság és Jog. 1996. évi 10. szám

Varga János Tamás: Az Amerikai Egyesült Államok takeover szabályozása. Gazdaság és Jog. 1996. évi 10. szám

Vékás Lajos, Gárdos Péter: Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz. Wolters Kluwer. Budapest, 2014.

Vékás Lajos: A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal. CompLex Kiadó. Budapest, 2013.

Internetes hivatkozások:

<http://www.miskolcholding.hu/altalanos-kozzeteteli-kotelezettsegek-miskolc-holding-zrt>

(letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

<http://www.miskolcholding.hu/miskolc-holding-zrt> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

<http://www.vacholding.hu/cegunkrol/dokumentumok/index.html> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

<http://www.vacholding.hu/cegunkrol/index.html> (letöltés dátuma: 2017. 04. 14.)

Felhasznált jogszabályok:

2000. évi C. törvény a számvitelről

2001. évi CXX. törvény a tőkepiacról

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

